

«Estar» en perjudici de «ser»

JOSEP RUAIX I VINYET

Voldríem fer notar tres casos en què observem que el verb *estar* continua avançant en perjudici de *ser*, casos que fereixen l'orella de la persona avesada a un català genuí.

1) Efectivament, la passiva es construeix amb *ser*. Exemples:

- La sessió **fou** presidida per l'alcalde.
- **Ets** estimat de (o per) tothom.
- La ciutat **ha estat** presa pels enemics.

Com que el castellà actual ja construeix, abusivament, la passiva amb «estar», resulta, com era de témer, que aquest vici es comença a propagar en català. Exemples:

- «L'acte va *estar* presidit per...», en lloc de L'acte **va ser** presidit per...
- «El bisbe de Lleida diu en una homilia que l'Església *està* perseguida» (d'un diari, 30-12-90), en lloc de ... l'Església **és** perseguida.
- «L'escriptor i filòsof francès Jean Baudrillard *està* considerat com un dels més perturbadors sociòlegs de la modernitat i la postmodernitat» (també de la premsa, 23-4-92), en lloc de ... **és** considerat com un dels...

2) També quan es tracta d'expressar qualitats accidentals, variables, d'una cosa, avui se sent sovint *estar* en lloc de *ser*. Exemples:

- «¿*Està* freda, l'aigua de la piscina?», en lloc de ¿**És** freda, l'aigua de la piscina?
- «Aquest menjar *està* molt bo!», en lloc de Aquest menjar **és** molt bo!

Llegim atentament l'exemplificació següent per tal d'anar-nos amarant de la construcció catalana genuïna:

Qualitats accidentals, variables, d'una cosa, merament comprovades (expressades generalment amb adjectius). Exs.: *Aquesta neu és bruta. Aquella aigua era ben tèrbola. El cafè és fred, calent, tebi. L'ampolla és buida. La botiga és plena de gent. El drap hauria de ser moll, humit, sec, net. Aquest menjar no pot ser més dolent. El ferro és roent ara. La sopa*

és salada. La poma és verda, madura. La xocolata és dolça, espessa. Les monges són tendres, dures, toves. El barret és nou, vell. Els pantalons nous et són amples. El barret m'és petit. És clar, fosc, núvol. El terreny és relliscós.

Estat d'una cosa com a resultat d'una acció (i valors similars; generalment, expressats amb participi). Exs.: *La porta és tancada, ajustada, oberta. Les tovallles eren brodades a mà. Aquelles cases són habitades, abandonades. Aquell gerro és trencat, esquerdat. Tots els carrers de la vila eren asfaltats. El llum és encès, apagat. La feina ja és feta, acabada, començada, per fer, a mig fer. Aviat és dit! L'obra és realitzada per un equip d'especialistes. El projecte ja és aprovat. Tot el que és privat és desitjat. Les figures de la plata són cobertes de floridura. El quadre ja és venut. El test és posat al terrat. Actualment tota aquesta terra és ocupada per l'exèrcit enemic. La paret és construïda de pedra i calç. L'aire és format, compost, constituït per nitrogen, oxigen... Això és destinat a... No és previst que... Les taules són reservades. L'altar és dedicat a l'Assumpta. El Montseny era nevad. L'aigua era glaçada.*

Mer estat d'un subjecte animat, és a dir, sense marca de duració ni vist com a transitori. Exs.: *Son pare és viu, és mort. Aquest ocell és ben mort. Aquella dona és soltera, casada, vídua. Sóc jubilat, batejat, nat de l'agost. Aquell home és boig, tocat del bolet, faltat de salut. Trobo que la nena és maca, grassa, prima, morena. El malalt era llevat. Sóc afiliat a un partit, subscript a una revista.*

En tots aquests exemples el castellà generalment usaria «estar»: «Esta nieve está sucia», «La puerta está cerrada», «Su padre está vivo», etc.

3) Expressant la simple presència en un lloc, se sent massa vegades el verb *estar* en comptes del verb *ser*. Exemples:

- «Busco la Maria i no la trobo. Sabeu on està?» (és a dir, expressant simple presència), en lloc de... *Sabeu on és?*
- «No sé on he deixat el llibre. No sabeu pas on està?», en lloc de... *No sabeu pas on és?*
- «¿Que està, en Pere?» (demanant per la seva presència), en lloc de ¿Que **hi és**,

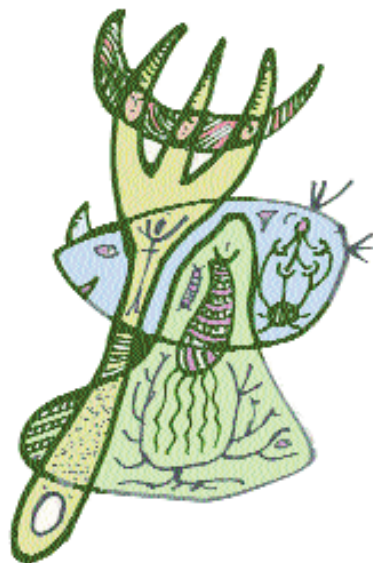
en Pere?, o bé Que **hi ha** en Pere?

També ací aconsellem de rellegir els exemples i remarques següents:

El meu poble és a la comarca del Vallès Oriental (= El meu poble es troba... A la comarca del Vallès Oriental hi ha el meu poble). La botiga que cerquem és al número 6 del carrer de Rafel Casanova. El gerro era damunt la taula. La llet deu ser a la nevera. On són les claus? Les eines són al calaix. L'americana és al penja-robes. En Joan era al balcó quan es va posar a ploure. Aquell dia jo era (= em trobava) a València. Els mossos són al camp. El meu germà, el que viu a París, és aquí per uns quants dies. El director és al seu despatx. ¿Que hi seràs, a casa, al vespre? Quan vaig ésser fora me'n vaig recordar. / —On són els nens? —Són al carrer, que juguen. / Els nostres amics són de vacances (lloc sobreentès: fora...). A vegades ser-hi agafa un valor de locució: Les ganes prou hi eren, però les forces li fallaren (= De ganes, prou en tenia...). M'hi volien fer ser (= prendre part, etc.). Po-

(Extret del llibre *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui* / 1, pp. 37-38)

bret, no hi és tot (= és mancat d'ente-



niment). ♦